

Бібліотека Житомирського державного університету
ім. Івана Франка

Укладання бібліографії, оформлення посилань в науковому тексті

Матеріал підготувала
Мартинюк Аліна,
завідувач інформаційно-
бібліографічного відділу
бібліотеки

Стандарти для оформлення наукової роботи (основні):

ДСТУ

8302:2015

«Бібліографічне
посилання.
Загальні
положення
та правила
складання»

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006

«Бібліографічний
запис,
бібліографічний
опис. Загальні
вимоги та правила
складання»

ДСТУ 3582:2013

«Інформація та
документація.
Бібліографічний
опис. Скорочення
слів і
словосполучень в
українській мові.
Загальні вимоги та
правила»

**ДСТУ ГОСТ
7.80:2007**

«Система
стандартів з
інформації,
бібліотечної
та
видавничої
справи.
Бібліографічний
запис.
Заголовок.
Загальні
вимоги та
правила
складання»

Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання (ДСТУ 8302:2015)

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ **Видання офіційне**

- Цей стандарт установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщування у документах.
- Бібліографічне посилання, що є частиною довідкового апарата документа, наводять у формі бібліографічного запису.
- Бібліографічні відомості про цитовані або згадувані в тексті документи на будь-яких носіях інформації, що є об'єктами бібліографічного посилання, мають бути достатніми для їхньої загальної характеристики, ідентифікування та пошуку.

ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.

**Стандарт
поширюється
на бібліографічні
посилання в
опублікованих і
неопублікованих
документах
незалежно від носія
інформації.**

**Стандарт
призначено
авторам творів,
видавцям,
фахівцям редакцій
засобів масової
інформації
тощо.**

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, що є необхідними й достатніми для його загальної характеристики, ідентифікування та пошуку.

Об'єкт бібліографічного посилання – всі види опублікованих і неопублікованих документів, їхні окремі складники або групи документів на будь-яких носіях.

Знак виноски – умовна позначка у вигляді арабських цифр (порядкових номерів), літер чи астериска (зірочки), що використовують для пов'язування підрядкових і позатекстових бібліографічних посилань з частиною основного тексту документа.

До бібліографічних посилань вдаються:

- у разі цитування, запозичення положень, формул, таблиць, ілюстрацій тощо;
- при необхідності звернення до іншого видання, де більш повно висвітлено питання;
- при потребі здійснити аналіз вже опублікованих робіт.

Посилання дають можливість:

- перевірити достовірність і точність наведених цитат, формул, статистичних даних, різних фактів і відомостей, запозичених з інших видань;
- виявити і розшукати першоджерела;
- ознайомитися з літературою за темою твору, зокрема з тими працями, в яких питання викладено більш докладно;
- в наукометрії допомагають визначити актуальність і значення публікації, її вплив на розвиток дослідження у відповідній галузі знань.

ВИДИ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

за складом елементів
бібліографічного запису

Повне

містить усі обов'язкові елементи, що
використовують для
загальної характеристики,
ідентифікування й пошуку об'єкта
посилання

Коротке

містить частину обов'язкових елементів,
які використовують
тільки для пошуку об'єкта посилання

ВИДИ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

за місцем розташування
в документі

внутрішньотекстове

підрядкове

позатекстове

за повторністю наведення
посилань на один і той
самий об'єкт

первинне

повторне

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Елементи бібліографічного запису (заголовки і бібліографічний опис) та знаки пунктуації в бібліографічному посиланні, незалежно від його призначення та виду, подають згідно з ДСТУ ГОСТ 7.80 і ДСТУ ГОСТ 7.1 з урахуванням таких особливостей:

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

У заголовку бібліографічного запису подають відомості про одного, двох чи трьох авторів, **імена** у відомостях про відповідальність **за навкісною ризкою / не повторюють.**

Стельникович С. В. Житомирсько-Вінницький регіон в умовах нацистської окупації (1941-1944 рр.). Житомир : О. О. Євенок, 2015. 591 с.

У заголовку бібліографічного запису **позатекстового** посилання **можна** зазначити **більше ніж три імені авторів.**

Бондарчук Т. А., Гриценко О. І., Колодюк С. В., Мартинюк А. І. Методика заповнення полів в АРМ "Каталогізатор" бібліотечної системи "ІРБІС" : метод. рек. та приклади. Херсон : Олді-плюс, 2014. 275 с.

Пасічник В. В., Щербина Ю. М., Висоцька В. А., Шестакевич Т. В. Математична лінгвістика. Львів : Новий світ - 2000, 2012. Кн. 1. 358 с.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Замість “*крапка й тире*” (“. –”) рекомендовано застосовувати знак «*крапка*» (.)

Грибан Г. П. Вплив фізичних вправ на розумову та інтелектуальну діяльність студентів. Житомир : Рута, 2008. 120 с.

Горбань А. В. "Почування, які викликають речі". Мала проза В. Винниченка у світлі авторської суб'єктивності. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 175 с.

«*дві навскісні риски*» (“ // ”) можна **замінювати крапкою** (.), а відомості про документ (його *назву*), виділяти **шрифтом** (наприклад, *курсивом*).

Титаренко В. М. Запозичення з романських мов у північноукраїнських пам'ятках XVI-XVII ст. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*. Житомир, 2018. Вип. 1 (87). С. 162-166.

Максимець С. М., Фриз І. В. Відповідальність: чинники та шляхи формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки*. 2018. Вип. 2, т. 1. С. 134-139.

Внутрішньотекстове бібліографічне посилання

розміщують безпосередньо в тексті документа

Подають у *круглих дужках (...)*

Знак *«крапка й тире» («. — »)* *замінюють* знаком *«крапка» (.)*.

Рекомендовано складати в *короткій* формі.

У світлі останніх політичних подій в Україні особливо очевидним є те, що безмежно толерантний підхід до публічної інформації є небезпечним (Філософська думка. 2019. № 4. С. 83).

Підрядкове бібліографічне посилання розміщують в нижній частині сторінки

Знак виноски подають на
верхній лінії шрифту після
відповідного фрагмента в
тексті

Текст ¹

Мовотворчість М. В. Никончука на основі його поетичних
текстів уже привертала увагу лінгвістів, у працях яких
проаналізовано діалектну лексику художнього дискурсу
лінгвіста й поета¹ охарактеризовано відображення
поліського світу в його поетичній творчості².

та перед підрядковим
посиланням

¹ Посилання

¹ Ольховик Т. Діалектна лексика в поезії М. В. Никончука // Велике
ядро : зб. наук. ст., присвяч. 60-річчю д-ра філол. наук, проф. М. В.
Никончука. Житомир, 1997. С. 144-149.

² Гримашевич Г. Поліський світ у поетичній творчості Миколи
Никончука // Волинь-Житомирщина : іст.-філол.зб. з регіон.
проблем. Житомир, 2010. Вип. 22, т.1. С. 339-348.

Позатекстове бібліографічне посилання

- використовують у наукових виданнях у разі багаторазових посилань на одні й ті самі документи
- нумерують у межах усього документа або в межах окремих глав, розділів, частин тощо (арабськими цифрами)
- наводять як перелік бібліографічних записів і розміщують наприкінці основного тексту документа (зазначаючи, наприклад, «Список бібліографічних посилань»).
- Сукупність позатекстових бібліографічних посилань, оформлених як перелік бібліографічних записів, не можна вважати бібліографічним списком (списком використаної літератури) чи покажчиком, що мають самостійне значення як бібліографічні посібники.

МІЖНАРОДНІ СТИЛІ ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ В НАУКОВИХ РОБОТАХ

10 березня 2017 року набув чинності Наказ Міністерства освіти і науки України "Про затвердження вимог до оформлення дисертації»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

Визначені вимоги до оформлення списку використаних джерел у дисертації.

На вибір можна використовувати Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або один з 11 міжнародних стилів цитування (MLA style, APA-1,2, Chicago/Turabianstyle, Harvard style, ACS, AIP, IEEE, Vancouver, OSCOLA, APS, Springer MathPhys Style), віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, що є загальноновживаними у закордонній практиці оформлення наукових праць.

Науково-технічною бібліотекою ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Українською бібліотечною асоціацією створено «Методичні рекомендації з оформлення міжнародних стилів цитування та посилання в наукових роботах»:

http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/International%20style%20citations_2017.pdf?id=d1b22a28-96eb-4ca4-9ac7-8e29a393b9fb

До рекомендованого переліку включено 10 міжнародних стилів, які відображають всі галузі наукових досліджень:

1. Vancouver style (медицина та фізичні науки)
2. Harvard Referencing style (гуманітарні науки та суспільні науки)
3. AIP style (фізика)
4. ACS style (хімія та інші природничі науки)
5. APA style (суспільні науки)
6. MLA style (гуманітарні науки)
7. IEEE style (інженерія, електроніка, телекомунікації, інформатика та інформаційні технології)
8. OSCOLA style (юриспруденція)
9. Chicago style: Author-Date (фізичні, природничі та суспільні науки)
10. Chicago style: Notes and Bibliography (гуманітарні науки)

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

Один автор:

Павлик Н. П. Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2018. 350 с.

Два автори:

Котловий С. А., Котлова Л. О. Формування соціального досвіду безконфліктної поведінки в учнів професійного ліцею. Житомир : Вид-во Євенок О. О., 2018. 260 с.

Три автори:

Вереньга Ю. В., Грибан Г. П., Безпалий С. М. Фізична підготовка працівників МВС України на етапі професійного становлення. Житомир : Рута, 2014. 178 с.

Чотири автори:

Маринич Д. О. Корнійчук Н. М., Гирина А. А., Ямкова Г. І. Визначення інтегральних показників системи зовнішнього дихання шляхом використання традиційних методів оцінки функціонального стану дихальної системи організму спортсмена. *Студентська спортивна наука – 2016* : зб. наук. пр. II Всеукр. студент. наук.-практ. конф. Житомир, 2016. С. 66-72.

Збірники

Професійна підготовка фахівців у системі неперервної освіти : зб. наук. пр. Житомир : Левковець, 2015. 380 с.

Житомирський державний університет імені Івана Франка у спогадах викладачів (1940-1990-ті рр.). Житомир : Полісся, 2019. 452 с.

Стаття із збірника

Мартинюк А. І. Бібліографічні посібники в інформаційному просторі університету: створення і використання. *Книга в академічному дискурсі: філологічний, методичний та мистецтвознавчий аспекти*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. С. 20-25.

Матеріали конференцій, з'їздів, тези доповідей

Розвиток дослідницьких здібностей обдарованих дітей та молоді : матеріали наук.-практ. конф., 11-12 трав. 2011 р. Житомир, 2011. 398 с.

Багатотомні видання

Енциклопедія історії України : у 10 т. Київ : Наук. думка, 2013. Т. 10. 784 с.

Дисертації

Зайко Л. Я. Мас-медіа як чинник формування суспільної свідомості: соціально-філософський аналіз : дис. ... канд. филос. наук. Житомир, 2019. 204 с.

Автореферати дисертацій

Ситняківська С. М. Теорія і методика підготовки фахівців соціальної сфери на білінгвальній основі : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Житомир, 2019. 40 с.

Стандарти

ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

Рецензія

Мойсієнко В. М. Найважливіша книга Великого князівства Литовського. *Українська мова*. 2010. № 3. С. 99-108. Рец. на кн.: Мякишев В. Язык Литовского Статута 1588 года. Krakow, 2008. 717 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ:

Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка : [веб-сайт]. Житомир, 2010 - 2020. URL: <http://library.zu.edu.ua/>. (Дата перегляду: 21.10.2020).

Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В. Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників [Електронний ресурс]. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 65, № 3. С. 152-165. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2403>. (Дата звернення: 25.05.2020).

Тичина І. М., Байдюк А. Психологічний аналіз цінностей сучасних підлітків у процесі ідентифікації з медійними героями. *Актуальні проблеми психології*. 2016. Т. VI, вип. 12. С. 218-225. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v6/i12/24.pdf>. (Дата звернення: 25.05.2020).

Дякую за увагу!